

Tablet parmağım uff oldu!

Peki sokak oyunlarına
ne oldu ?

Oyunun En Doğal Hali "Sokak" ama, aileler çocuklarını dışarıda oynatmaktan korkuyor!

Anne babamıza çocukluklarını nerede ve nasıl geçirdiklerini sordüğümüzda verdikleri yanıtları duyar gibiyim... Elbette sokakta... Doğal oyun ortamının ta kendisi... Var olma mücadelelerinin verildiği, adaletin arkadaşlar arasında sağlandığı, kendi ayaklarının üzerinde durmak zorunda olduğun, güldüğün bazen de ağladığın ama hayata dair çok şey öğretilen sokaklar ve sokak oyunları ve çocukluğa dair her şey. Özgür ama içinde kendi kurallarını barındıracak kadar sınırlı... Zamanın hızla ilerlemesi ve teknolojinin hayatımıza girmesiyle değişen oyun değerlerimiz mi yoksa çocuklarımız mı?

Yapılan bir çalışmada ebeveynlerin yüzde 83'ünün güvenlik endişesi nedeniyle çocuklarının dışarıda oynamasına izin vermediği bulunmuştur.(Singer ve Singer,2013) O kadar ki çocuklarını parka ya da oyun bahçesine götürün ebeveynler çocukları parkta oynamaları için park alanının dışından onları göz takibi ile güvende tutmak yerine, park alanının içinde, kaydırakların ya da salıncakların hemen yanı başında çocuklarını ancak bir kol mesafesi uzağında tutmayı tercih eder hale gelmişlerdir. Özellikle metropollerde sokakta oynayan çocukların sayısı yok denecek kadar azalmıştır. Bu nedenledir ki sokakta oynayan çocukların seslerini, keyifle atılan kahkahalarını duyamaz olduk.

Artık hava karamaya başladığında; ne camlardan sokakta oynayan çocuklarına seslenen annelerin çocuklarına seslenişlerini; ne de annelerine 'bir dakika anne işim var, oyunum henüz bitmedi' diye cevap veren çocukların seslerini duymuyoruz. Çünkü sokaklardan korkuyoruz.

9

Tablet parmağım uf oldu... Peki sokak oyunlarına ne oldu?

Ayrıca apartmanlarda yaşayan, sık sık oyun alanlarına, park ve bahçelere çıkma fırsat bulamayan çocukların sanal oyunlara olan ilgisi giderek artmıştır. Türkiye genelinde 2012 yılında yapılan çevrimiçi oyun araştırmasına göre, (Newzoo,2012) Türkiye'de 78.800.000 kişilik toplam nüfusun içerisinde 21.800.000 aktif dijital oyun oynayan kişi bulunmaktadır. Günlük oyun oynama süresi ise 39.000.000 saattir. Buna istinaden diyetle ilgili ki; özgür oyun ortamlarında enerjisini atamayan, oyun oynamayan çocukların sanal ortamlara ayrılmış süre giderek artmaktadır. Bunun elbette özellikle okul öncesi dönem çocuklarının gelişimleri ve özellikle sosyal becerileri üzerine olumsuz etkileri olacaktır. Yine de Milli Eğitim Bakanlığının müfredatında oyunun yer alması, okul öncesi dönem çocuklarının daha fazla oyun oynamaları için düzenleme yapılması umut vaat etmektedir.

Çocukların sokaklarda oynadığı, parkların ve oyun alanlarının çoğaldığı, yetişkinlerin oynama klanlığı, daha çok çocuk sesinin ve kahkahalarının duyulduğu aydın ve oyunlu günlerde buluşmak dileğiyle... Çocuklarımız öğretecekler bize; hayatın, oyunun kendisi olduğunu...

Sokaklarda çocuk kahkahalarının ve seslerin çoğalacağı, bol oyunlu günlere...

10

Öğr.Gör. Eylem BAYRAM TUNCAV
İstanbul Kültür Üniversitesi
Çocuk Gelişimi Bölümü

İŞİM VAR, OYUN OYNUYORUM

7

Oyun Alanları

Oyun kendisi kadar önemli olan başka bir unsur... Nerede, nasıl, hangi malzemelerle oynuyor çocuklar.

Oyun alanları çok yoğun olarak kullanılan ve çocukların 1-14 yaş arası aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan açık alanlardır. Psikolojik olarak değerlendirildiğinde oyun alanı çocuğun dışında, ancak dış dünyaya ait değildir. İç ve dış gerçekçi dışında üçüncü bir alandır (Pehlivan, 2005).

Araştırmalar, oyun alanlarının sadece fiziksel güç için değil, aynı zamanda mental güç için de önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Oyun alanları sosyal, duygusal ve bilişsel becerilerin gelişmesine yardım eder (Pehlivan, 2005). İyi tasarlanmış bir oyun çevresi çocukların çok yönlü gelişimlerine destek olacak fırsatlar sunmaktadır. Böylece çocuk oyun oynamaktan keyif almının yanı sıra bir çok beceriyi de bünyesine kazandırmaktadır. Görsel, işitsel, duygusal, kinestetik açıdan çocuğun potansiyelini açığa çıkarmasına destek olmaktadır. Oyun mekânı farklı etkinliklerle, yaratıcı oyunlar, doğal elemanlarla oyunlar, su ve kum oyunları, sessiz oyunlar, paylaşılan açık-alan oyunları gibi farklı oyun türlerine olanak sağlamaktadır.

Yeterli oyun alanımız var mi?

Çocuk oyun alanları, kent açık-yeşil alan sistemi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Yeşil alan donatımları için kentlerde ve kent çevresinde ayrılan alanlar ülkelerle göre değişmektedir. Örneğin, Amerika'da oyun alanları; çocuk bahçesi-ikokul birlikteliği ve çocuk bahçesi-park bir-

likteliği şeklinde ele alınmıştır. Almanya'da oyun ve çocuk bahçeleri için 0,5-2,4 m²/kişilik bir değer öngörülmektedir. Avustralya'da 5000 kişinin yaşadığı bir mahallede oyun alanı olarak 14.000 m² önerilmiştir. Fransa'da kent içi oyun alanlarında çocuk başına 5 m²'lik alan, serbest oyun alanlarında ise çocuk başına 10 m²'lik alan önerilmiştir. İngiltere'de ise çocuk başına düşen öneri oyun alanı 24,1 m²'dir (Yılmaz ve Bulut, 2003).

Ülkemizde ise çocuk oyun alanları, "Çocuk Bahçesi" olarak ele alınmakta, alan ihtiyaçları ise kent plancılara göre değişiklik göstermektedir. Apartman tipi yerleşim ünitelerinde çocuk bahçesinin 1000 m²'den az olmaması savunulurken, bazı araştırmacılara göre ise her çocuk için 6,5 m² ayrılarak, en küçük çocuk bahçesinin 250 m²'den küçük olmaması ve yerleşim alanı büyüklüğüne göre 250-1000 m²'ye kadar genişlemesi önerilmektedir. 2 Eylül 1999 tarih ve 23804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan imar kanununda 10 m²/kişilik öneri yeşil alan değeri dikkate alınarak, kişi başına yaklaşık 2,114 m² çocuk oyun alanı öngörüldüğü belirtilmiştir. Çocuk oyun alanları kente hem yeşil alan sistemine katkıda bulunmakta, hem de çocukların gelişiminde önemli rol oynamaktadır (Yılmaz ve Bulut, 2003). Çocuk oyun alanları, okul binasının kapladığı alanın en az iki katı genişlikte olması ideal bir ölçüdür. Okulöncesi çocukları için oyun alanlarının ölçüsü 250 m² gereksinime göre 500-1000 m² olması, her çocuk için 6,5 m² den az olmaması gerekmektedir (Demiriz ve ark., 2003). Açık hava oyun alanının zemini; toprak, çimen, beton ya da asfalt olmak üzere üç şekilde planlanmalıdır. Toprak kısmında açık hava oyun araçları bulunur; çimen olarak düşünülen kısım çocukların oturdukları, oynadıkları kısmıdır; beton ya da asfalt zemin üç tekerlekli bisikletlere binmek için kullanılır. Ayrıca gölgelik alan ve bireysel oyun alanı gibi yarı açık alanlar da yer almaktadır (Demiriz ve ark., 2003; Oğuzkan&Oral, 1997); 2003).

Dışarı oyun alanlarında yer alabilecek oyun araçları şöyle sıralanabilir:

Tahterevalli, kaydırak, salıncak, örtenme araçları, yaylı aletler, dönme dolap, trampelen, tünel, su fıskiyesi, su masası ve su kanalları, su tulum-bası, kum havuzu, sallanma çanağı, yürüme tahtası, çuvalar, hamak, araba lastikleri, eski karavan veya araba, üç tekerlekli bisiklet, içi boş karton kutular, kova, kürek, tırmık, plastik bebek ve hayvanlar, çemberler, plastik tünel, boş variller (Demiriz ve ark. 2003; Sevinç 2004) İln (2001) yaptığı bir araştırmada okulöncesi çocuklarının büyük bir oranının, Açık hava oyun alanındaki araçlar arasında taşıyabilen araçları (tekerlek, kepe, kova vb.) %29, %13 'ünün kum alanının, %11'inin üst yapı araçlarını, %10'unun açık alanları seçtiklerini tespit etmiştir (Demiriz ve ark., 2003).

8